

Möjligheternas Tyresö – en politik för trygghet och kunskap

Inledning

Tyresö har valt. Bakom oss har vi en valrörelse där de boende i Tyresö har valt väg. Den sittande majoriteten fick fortsatt förtroende för en delvis reviderad politik. Stopp för bostadsbyggande ska enligt löften i valrörelsen ersättas med ett mycket ambitiöst mål. Alltför låga investeringar i kunskap ska enligt samma löften revideras. Aktivitetsgraden för att ge fler ungdomar jobb ska öka.

Allt detta är en välkommen inriktning som vi kommer att bejaka när de mer konkret presenteras. Vi har förståelse för att den sittande majoriteten inte i alla delar klarar att leverera dessa förslag redan i sin första budget men kommer naturligtvis att fortsätta driva på så att dessa åtaganden, som vi delar, inte glöms bort.

Samtidigt har vi ett starkt mandat från våra väljare att driva en politik för minskande klyftor och en bättre skola och förskola. Därför hävdar vi att det går att göra väldigt mycket mer och det är också inriktningen på det budgetförslag som vi härmed lägger fram. Vi gör det i övertygelsen om att viktiga samhällsproblem inte försvinner för att det pratas om dem eller för att det utfästs löften. Det krävs förändringar på riktigt. Som möter de samhällsproblem som finns på riktigt.

Tyresös skolor får inte tillräckligt bra förutsättningar

I lärarförbundets undersökning faller Tyresö återigen i rankningen. Fler elever får inte godkänt i alla ämnen. Lärartätheten sjunker och andelen behöriga lärare likaså. Det är uppenbart att Tyresös skolor inte fått tillräckligt bra förutsättningar. Och det är uppenbart att det är elever med allra störst behov som fått betala priset. Vi kommer att fortsätta driva förslag som ändrar detta och sätter kunskap för alla i centrum för politiken.

Det är för många unga arbetslösa

Vi har fortfarande en alltför hög arbetslöshet. Särskilt allvarlig är den massarbetslöshet som råder bland Tyresös unga. Regeringen har nu föreslagit att det aktivitetsförbud man tidigare infört ska avskaffas. Det är bra. Ännu bättre blir det om Tyresös ungdomar får kvalitativa insatser som underlättar inträdet på arbetsmarknaden. Vi lägger här sådana förslag.

En del av att upprätthålla en hög sysselsättning är att värna arbetslinjen. Det kräver exempelvis ekonomisk lönsamhet i att arbeta. Det kräver en fungerande barnomsorg (även på obekväm arbetstid) samt att avgifter och bidrag inte försämrar drivkrafter till arbete. Den av majoriteten lagda budgeten innebär inget framsteg sett till arbetslinjen – tvärtom. Därför presenterar vi här förslag för en bättre fungerande arbetslinje.

Klyftorna är för stora

2009 ökade socialbidragen mest i Tyresö i hela Stockholms län. Inget tyder ännu på att den höga nivån varaktigt minskar. Utförsäkringar och alltför hög arbetslöshet är del av förklaringen. Avsaknad av ett skolsystem som utjämnar möjligheter bidrar på sikt till fördjupade klyftor. I valet manifesterades det tydligt av ett Tyresö som drar isär. De delar av kommunen som hårdast drabbats av den förda politiken röstar också emot den.

Även om mycket kring sammanhållningen avgörs nationellt går det att föra en lokal politik för ett Tyresö som håller ihop. Vi presenterar sådana förslag här.

Tyresö är eftersatt av stat och landsting

Polisstationen är stängd 166 timmar per vecka. Försäkringskassan minskar sitt öppethållande. De stora investeringarna i kollektivtrafiken görs i spårbunden trafik i Stockholms innerstad medan busstrafiken i Stockholms län är alltför begränsad. Vården efter kontorstid är obefintlig. Kostnader för utanförskapet och utförsäkringar förs över till kommuner från nationell nivå. Problemen har funnits oavsett regering – men de har accentuerats de senaste åren samtidigt som kommunen varit alltför tyst i frågan.

Vi anser det därför vara av vikt att kommunen bättre värnar medborgarnas behov och vi kommer därför att lägga flera sådana förslag

Problemet är regeringens politik och en oförmåga att omprioritera

Först - i det förslag som majoriteten nu presenterat finns flera bra insatser.

Vi har tidigare argumenterat för att gymnasieeleverna vid Tyresö gymnasium ska värderas lika högt som eleverna vid andra gymnasieskolor och välkomnar det förslaget som nu genomförs i och med en gemensam prislista. Förslaget medför en

möjlighet både att höja kvaliteten i undervisningen och exempelvis att ge alla elever tillgång till busskort – något som vi förespråkat genom hela valrörelsen.

Äldreomsorgen behöver resursförstärkningar. Bara i år räknas med ett underskott på 10 miljoner kronor. Därför är de 6 miljoner som nu föreslås nödvändiga. Samtidigt innebär även detta resurstillskott ett kraftigt sparbeting jämfört med nuvarande kostnadsnivå. Och då är ändå inte kostnaderna för ökade löner och priser under 2011 med i detta sparbeting. Vi anser att det utöver det förslag som majoriteten presenterat behövs en rad ytterligare insatser för att klara äldreomsorgens kvalitet.

Grundskolan behöver – som vi konsekvent argumenterat för en resursförstärkning. I våras skrev vi en motion om insatser för att bryta den oroande utvecklingen med allt färre behöriga lärare i Tyresö. Nu föreslår majoriteten insatser för att höja lärarkompetensen. Självklart instämmer vi med den inriktningen även om vi ännu inte sett, och därför värderat, förslagen i detalj.

Så de satsningar som nu genomförs är i allt väsentligt välkomna. Förstärkningarna är dock inte ens i närheten av det som den politiska majoriteten försöker göra anspråk på i sitt förord till budgeten. I verkligheten kommer ett fåtal projekt att märkas i Tyresöbornas vardag.

Problemet är också att alla satsningar är av engångskaraktär och utan långsiktighet.

Satsningarna på gymnasiet och äldreomsorgen levereras med brasklappen att de ansvariga nämnderna (förvaltningarna) ska få i uppdrag att inför kommande år försöka arbeta in dessa nya kostnader i den hittillsvarande kostnadsnivån i budgeten för 2012.

Barn- och utbildningsnämndens tillskott är tydligt definierade som projekt där kostnaden bara ska finnas 2011.

Orsaken till dessa tillfälliga satsningar är att kommunens budget för 2012 till 2014 ser allt annat än ljus ut. Det fattas mer än 50 miljoner per år i slutet av mandatperioden. Orsaken till det står i sin tur att finna i minskande statsbidrag till välfärden samtidigt som kostnaderna ökar.

Den moderata kommunledningen har alltså att hantera en moderatledd regering som i allt väsentligt prioriterar skattesänkningar framför satsningar på skola och förskola. Samtidigt försöker regeringen med små riktade bidrag styra kommunerna att genomföra insatser som kräver kommunal medfinansiering. Vilket ofta gör det än svårare för kommunerna att få pengarna att räcka till kärnverksamheterna.

Problemet därutöver är den moderata kommunledningens oförmåga att spara och prioritera

Till det ska läggas en historisk oförmåga att effektivisera och omprioritera inom den egna kommunala verksamheten. Vi socialdemokrater har de senaste tre budgetåren presenterat konkreta besparingsförslag som konsekvent avvisats av majoriteten som orealistiska. Därför står man nu också utan ett långsiktigt reformutrymme.

Däremot tycks det som att man nu är beredd att pröva en del av våra förslag och ger därför förvaltningen i uppdrag att undersöka möjligheten till långsiktiga besparingsförslag. Vi välkomnar det uppdraget och har förstått det som att både subventioner till näringsverksamheter, gemensam upphandling och lokalkostnader ska ingå i arbetet. Samtidigt är vi kritiska till att majoriteten inte redan i år räknar hem vinster av detta. Det riskerar att bli ännu fler förlorade år.

Det finns ytterligare invändningar mot mycket av den ekonomiska skötseln under lång tid. Att äldreomsorgskostnaderna nu exploderar är delvis ett resultat av kortsiktighet i planeringen. Likaså när det gäller behovet av platser på korttidsboenden. Som vi pekar på i andra delar av detta budgetalternativ leder nu organiserandet av skolväsendet till ökande investeringskostnader som i förlängningen leder till ökade driftskostnader. Avsaknad av insatser för Centrumskolan har under lång tid inneburit höga kostnader som nu manifesteras i behov av att skriva av stora underskott.

Listan skulle dessvärre ha kunnat göras längre och är en tydlig illustration på en svag ekonomisk förvaltning. Vi redovisade redan förra året hur vi genom vårt sparprogram på lång sikt skulle kunna spara drygt 50 miljoner kronor.

Givet den bristande förvaltning vi nu ser av skattebetalarnas pengar inom alltfler områden tror vi idag att den siffran är i underkant.

Det möjliggör ett långsiktigt utrymme att göra investeringar i utbildning och omsorg redan nu – om man börjar göra nödvändiga besparingar och reformer.

I de budgetdirektiv som vi ville ge i våras (se nedan) fanns dessa besparingsförslag med. Majoriteten ville då inte sätta igång ett sådant arbete och det är således deras beslut som gör att det kan vara svårt att få fram besparingarna till första januari.

Mer oroande då är att majoriteten gör om misstaget från 2008 och skriver upp alla förvaltningars anslag med 2%. Detta som täcker löne- och prisuppräknings innebär att alla förvaltningar helt utan krav kan avstå från ett arbete för att rationalisera sina verksamheter eller (mer troligt) att förvaltningen, helt utan politisk prioritering, får behålla rationaliseringsvinsterna.

Vi känner då som nu tveksamhet inför detta och lägger ett alternativt förslag.

Sammantaget ger det bilden av en projektpolitik. I majoritetens politik finns det pengar till det bestående, till de områden där lagstiftningen kräver insatser och till tillfälliga projekt.

Men det finns inga pengar att investera långsiktigt i de områden som är viktiga för Tyresös utveckling. En redan låg lärartäthet består, stora barngrupper kvarstår, kvaliteten i äldreomsorgen kommer inte att kunna upprätthållas med denna budget och förebyggande arbete mot arbetslöshet/socialt utanförskap är kvar på samma låga nivå.

Vi vill med vårt budgetförslag visa på hur en alternativ politik kan se ut.

Våra förslag för ett möjligheternas Tyresö

En skola och förskola som ger möjligheter.

Vi har under lång tid varit tydliga med kraven att långsiktigt stärka Tyresös skolor och förskolor. Det kravet står kvar och gäller oförändrat. I detta ligger att förstärka den tid som varje lärare har med varje elev, att stärka stödet som är relaterat till varje elevs behov, att stärka lärarkompetensen samt att öka tryggheten i skolan.

Bara när det gäller lärarkompetensen finns det förslag i denna budget.

Därför föreslår vi nu i ett första steg att de elever som börjar årskurs 1 2011 ska garanteras två pedagoger på heltid per klass. Vi föreslår att förskolorna får resurser för att påbörja arbetet med att minska barngruppernas storlek med målet att under mandatperioden kunna införa ett tak om max 14 barn per småbarnsgrupp.

Därtill anslår vi ett riktat stöd för att alla skolor ska erbjuda hjälp med läxläsning. Det är den kanske enskilt viktigaste insatsen för att ge alla barn lika möjligheter i skolan och det är en obegriplighet hur den borgerliga majoriteten år efter år låter elever ur olika samhällsgrupper få stå tillbaka för att de inte får den hjälp de behöver för att växa.

Slutligen anslår vi en summa för att initiera arbetet med kommungemensamma lästester för att tidigt få en uppföljning av läs- och skrivkunskaperna både på individ- och enhetsnivå.

Vi delar därutöver förvaltningens uppfattning att Fritidshemmens kvalitet behöver förstärkas. Det är ett rimligt mål att under en femårsperiod kunna anställa ytterligare en fritidspedagog per enhet med fritidshem. Vi föreslår att en sådan satsning kan inledas från höstterminen 2011.

Tillsammans ger åtgärderna ett program för höjda kunskapsnivåer och en skola/förskola som ger alla barn oavsett bakgrund en rimlig chans att lyckas. Vi anser

att den budgetram som vi nu föreslår är ett första steg mot vad som krävs för att långsiktigt klara de mål som Barn- och utbildningsnämnden enats om.

För detta behov ökar vi budgeten till Barn- och utbildningsförvaltningen med
8,9 miljoner kronor

Arbetslinje och minskade sociala klyftor

Vi uppskattar att kommunen nu startar en insats för att fler ungdomar ska gå från arbetslöshet till aktiva åtgärder som ska kunna leda vidare till jobb. Även här finns det dock ett resursproblem. Under de senaste åren har regeringen konsekvent valt bort dyrare, och mer kvalitativa, insatser inom arbetsmarknadspolitiken. Även möjligheterna för utbildning har försämrats.

För att insatserna för ungdomar och de som vill utbilda sig vidare inte ska handla om förvaring utan kvalitativa insatser krävs möjligheter att exempelvis öka utbildningsinsatserna – inom såväl vuxenutbildning, folkbildning som mer arbetsmarknadsinriktad utbildning.

Under de senaste åren har kostnaderna för försörjningsstödet ökat oroväckande mycket i Tyresö. För att få ihop budgeten har majoriteten nu räknat med sjunkande kostnader utan att presentera någon åtgärd som leder till det. Tvärtom finns det en uppenbar risk att kostnaderna fortsätter att öka som en konsekvens av fler utförsäkrade från socialförsäkringssystemen.

För att i någon mån kunna möta dessa ökande klyftor och risk för utanförskap som blir konsekvensen av den nationella politiken borde socialtjänsten få en budget som möjliggör inte bara passivt utbetalande utan ökade insatser på det förebyggande området. Här är konsekvenserna av Moderaternas politik direkt kontraproduktiva. När förvaltningen skriver att ”besparingar måste då ske framförallt inom den verksamhet som inte innebär myndighetsutövning” så är det en signal om att allt mer av socialtjänstens resurser kommer att användas till passivt utbetalande. Det är det förebyggande arbetet som nu sparas bort. En första signal syns redan i anledning av sparkraven på verksamheten vid Jobbverket fd Rehab-center.

Rent generellt bör arbetslinjen hävdas även lokalt. Vi ska förvänta oss av, och skapa system för att, varje individ alltid strävar efter egen försörjning. De åtgärder vi presenterat ovan är viktiga inslag för en modern arbetslinje. Därtill anser vi att det behövs kommunala insatser för att alltid göra en egen försörjning både möjlig och lönsam.

Därför vill vi initiera insatser som möter behovet av barnomsorg även på obekväma arbetstid – ingen ska behöva tacka nej till ett jobb för att det inte finns barnomsorg. Därför vill vi också göra det mer lönsamt att arbeta – både genom att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget och genom att inte, som den borgerliga majoriteten nu vill, drastiskt höja avgifterna till fritidsklubbarna.

Redan tidigt är det viktigt att de som vill får en chans att försörja sig – därför bör de kommunala sommarjobben utökas till antalet.

För dessa åtgärder anslår vi, utöver majoritetens förslag
5,2 miljoner kronor

Övriga budgetpåverkande förslag

Ökat stöd till föreningslivet

Vi har tidigare argumenterat för ökat stöd till Tyresös föreningsliv. Likaså var vi motståndare till de indragna resurser som såväl folkbildning som det drogförebyggande arbetet fått se.

Därför vill vi till Tyresös föreningsliv, utöver majoritetens förslag, anslå
1,0 miljon kronor

Bevarad, och i bästa fall bättre, kvalitet inom äldreomsorgen med ökade resurser och en bättre personalpolitik

Det kanske största hotet mot kvaliteten i välfärden är de nu, av majoriteten, planerade besparingarna i äldreomsorgen.

Därför behövs både mer resurser och strukturella åtgärder för att säkerställa kvaliteten. Därför vill vi exempelvis påskynda arbetet med ett nytt äldreboende. Då minskar kostnaden för köpta platser. Därtill anslår vi här ökade anslag till äldreomsorgen.

Under 2010 missade Tyresö att uppnå målet för en bättre kvalitet i hemtjänsten genom att varje brukare ska möta en större personalkontinuitet. Vi har tidigare argumenterat för att en vikariepool och ett arbete för heltidstjänster ska påbörjas. Det förbättrar kvaliteten och sparar på sikt ekonomiska resurser.

2,0 miljoner kronor

Totala utgiftsökningar 17,1 miljoner kronor

Finansiering

Vi skrev i våra förslag till budgetdirektiv i våras att;

”Det rödgröna budgetalternativet;

Den 3:e maj presenterade de rödgröna partierna sitt budgetförslag i riksdagen. Det innehöll ett antal åtgärder som indirekt påverkar kommunsektorn. En offensiv satsning på jobb och utbildning kombinerat med ett fungerande försäkrings- och trygghetssystem innebär minskande kostnader för exempelvis försörjningsstödet.

Med mer direkt påverkan för kommunsektorn föreslår de rödgröna partierna att den drastiska minskning av statsbidragen till kommunerna som nuvarande regering föreslår ska avvisas. I stället ökar de rödgröna statsbidragen med 5,5 miljarder jämfört med regeringens förslag. För Tyresös del motsvarar det mellan 18 och 19 miljoner kronor i ökade statsbidrag.

Därtill ska läggas mer riktade statsbidrag som för Tyresös del borde kunna uppgå till cirka 6 miljoner kronor. Förutsatt att kommunen söker och vidtar åtgärder för att öka heltidstjänster, rustar skolor, gör klimatinvesteringar samt erbjuder barnomsorg även vid obekvämt arbetstid.

Fokus på kärnverksamheter

Vi har tidigare – i samband med budgetbehandlingar – redovisat vad vi anser är nödvändiga åtgärder för att fokusera på välfärdens kärna. Idag finns det ett antal tveksamma inslag i den kommunala verksamheten som vi kritiskt vill pröva. Därför bör förvaltningen ges i uppdrag att inför kommande budgetår ta fram underlag för att kunna;

- Avskaffa direkta och indirekta subventioner av vad som normalt skulle definieras som näringsverksamhet. Om denna idag bedrivs i kommunal regi och det inte är möjligt att bedriva den utan subventioner i kommunal regi bör det undersökas om denna i så fall kan läggas ut på entreprenad.
- Avskaffa vårdnadsbidraget.
- Samordna mer av upphandling med intresserade Södertörnskommuner i syfte att med bibehållen kvalitet minska kostnaderna i enlighet med den utredning som tidigare presenterats för kommunstyrelsen.
- Minska kostnaderna för kommunal reklam.
- Minska lokalkostnaderna, främst för den centrala förvaltningen, så att dessa närmar sig snittet för Södertörnskommunerna.
- Ändra reglerna för administrativa påslag till privata förskolor och skolor så att dessa inte överkompenseras.

- Påskynda arbetet med att minska kostnaderna till följd av en samordnad fakturahantering.
- I princip lägga ett moratorium på inköp av program med licenskostnader där det finns tillgängliga och likvärdiga open-source-program.
- I övrigt pröva att skapa en fullt ut självfinansierad parkeringsövervakning, ökad sponsring, vakanssättning av vissa tjänster utanför välfärdens kärna”

”Sammantaget är vår bedömning att dessa åtgärder försiktigt räknat borde kunna innebära en besparing om minst 14,5 miljoner kronor under 2011.”

Vi utgår fortfarande från denna beräkning. Även om det rödgröna budgetalternativet inte skulle röstas igenom av riksdagen så går det med de förslag vi redan i budgetdirektiven förespråkat att under 2011 spara ihop uppemot 15 miljoner kronor under 2011.

Om det rödgröna alternativet – med höjda statsbidrag röstas igenom möjliggörs en än mer ambitiös takt för investeringar i kunskap, jobbsatsningar samt kvalitetsförbättringar inom omsorgen.

Därtill anser vi det som vi ovan indikerat det orimligt att rakt av räkna upp alla förvaltningarnas anslag med 2%. Vi förespråkar istället att kommunstyrelsens budget samt övriga förvaltningars anslag för förvaltningsgemensamma kostnader räknas upp med 1%. Därigenom sparas ytterligare 2,6 miljoner kronor.

Sammanlagt innebär det att vi gör besparingar i den kommunala verksamheten på motsvarande 17,1 miljoner kronor.

Vårt förslag till nya budgetramar

Nettoanslag	Majoritetens förslag	Vårt förslag
Kommunstyrelsen	211,900	199,900
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	222,865	224,300
Kultur- och fritidsnämnden	56,035	57,000
Barn- och utbildningsnämnden	798,800	804,500
Socialnämnden	536,900	540,800
Totalt	1,826,500	1,826,500

Synpunkter på mål och åtaganden

Vi anser fortfarande i likhet med vad vi ansåg vid förra årets budgetbehandling (och i våras när budgetdirektiven formulerades) att ett nytt strategiskt utvecklingsområde bör formuleras och vara styrande för verksamheten och föreslår därför att följande text infogas i texten;

”Tyresö ska vara en av landets 10 främsta kommuner när det gäller att ge barn och ungdomar en hög kunskapsnivå.

Kunskap är en genomgående prioritering i allt kommunen gör. Inte minst gäller det för barn och ungdomar. I all vår verksamhet ska ambitionen att höja den samlade och individuella kunskapsnivån genomsyra arbetet. Vi arbetar konsekvent med att ge alla medborgare möjlighet till utbildning i den miljö och i den form som passar den enskilde.

KELP

Eftersom vi föreslår bestående besparingar (som kommer öka till omfattning i takt med att vårt program får fullt genomslag), mindre generella uppräknings och eftersom vi förutsätter att en riksdagsmajoritet måste räkna upp statsbidragen mer än vad som hittills har uttalats så bör förvaltningarna få möjlighet att räkna med att årets resurstillskott består även de kommande åren.

INVESTERINGSPROGRAM

Det är en hög investeringsnivå som väntar Tyresö de kommande åren. Delvis är det resultatet av en politik där nödvändiga investeringar skjutits framåt i tiden. Nu hinner behoven ikapp kommunen.

Det gäller behovet av ett nytt äldreboende, Nyboda skola, simhall med mera. Alla är de illustrationer där det politiska styret försökt undvika nödvändiga reparationer/investeringar och sedan tvingas betala dyrt på andra sätt.

Simhallen förföll så att det behövdes bygga en ny. Likaså med Nyboda skola. Äldreboendet byggdes inte i tid och nu tvingas kommunen köpa dyra platser utanför kommunen.

När vi nu behandlar förslaget till investeringsprogram är det på en hög nivå delvis eftersom kostnaderna för Nyboda skola skjutit i höjden. Vi finner det uppseendeväckande att den budget för ändamålet som tidigare uppgick till 130 miljoner nu – utan ytterligare politisk behandling – beräknas kosta 224 miljoner kronor.

För att frisera siffrorna – och för att eventuellt förbereda en annan driftsform – har nu äldreboendet och flera omsorgsboenden lyfts ur investeringsprogrammet. Vi känner en tveksamhet inför att dessa ska uppföras privat (och kommunen sedan

köpa platserna) men har inte definitivt tagit ställning i frågan. Däremot tycker vi att det är konstigt – och riskerar innebära ytterligare förskjutning i tiden – att de till dess att man bestämt sig i fråga om upplåtelseform inte finns med i programmet. Därtill kommer en illusion av att investeringskostnaderna inte är så höga som de i verkligheten är. Därför yrkade vi i kommunstyrelsen på att dessa ska lyftas tillbaka in i programmet.

I programmet finns nu också med en avsevärd förtätning på Strandskolan. Till viss del är denna förtätning motiverad. Därigenom klarar kommunen sig utan att bygga en ny skola på Brädgårdstomten. Därför är en del av den nu budgeterade summan rimligt. Samtidigt finns det dock tomma platser vid Brevik skola som inte utnyttjas. Vi anser att kommunen borde pröva olika metoder för att fylla dessa platser. Därigenom minskas också behovet av investeringar vid Strandskolan. Vi anslår därför 20 miljoner kronor till förtätning av Strandskolan.

Wättinge gårdsplan är i starkt behov av konstgräs. Både för behoven inom föreningslivet och för gymnasiets behov. Därigenom kommer gymnasiet att kunna garantera förutsättningarna för en fortsatt bra fotbollsprofilering. Vi avsätter 7 miljoner för detta ändamål.

Vi anser därutöver att 3 miljoner kronor extra bör anslås till energieffektivisering och trygghetsskapande åtgärder. Det är fortsatt två eftersatta områden i Tyresö Kommun.

För 2011 innebär det en oförändrad investeringsvolym medan det för 2012 och 2013 innebär utökad investeringsvolym. Detta inbegriper då de omsorgsboenden och det äldreboende som i praktiken finns med i majoritetens förslag – men med den substantiella skillnaden att starten för byggandet är framflyttat till 2012.